

Ovatko palkat jäykkiä Suomessa?¹

Kaikissa maissa havaitaan palkkajäykkyyksiä, mutta korkean työttömyyden maissa ne ovat yleisempiä. Palkkojen jäykkyys Suomessa on kansainvälisesti vertailtuna voimakasta. Palkkojen joustolle voi olla monenlaisia, hyvin perusteltuja esteitä.

Petri Böckerman
Vanhempi tutkija
Palkansaajien tutkimuslaitos
petri.boeckerman@labour.fi

Seppo Laaksonen
Professori
Helsingin yliopisto
seppo.laaksonen@helsinki.fi

Jari Vainiomäki
Professori
Tampereen yliopisto
jari.vainiomaki@uta.fi

Palkkajäykkyydet ovat olennaisia arvioitaessa työmarkkinoiden toimintaa, koska palkkojen jäykkyys alaspäin voi aiheuttaa työttömyyttä erityisesti matalan inflaation oloissa.² Palkkojen joustavuuden tarkastelu suomalaisilla työ-

---

¹Artikkeli perustuu Työsuojelurahaston rahoittamaan hankkeeseen ”Palkkajäykkyys ja inflaation työmarkkinavaikutukset”. Kiitämme Heikki Almgrenia, Auli Jaakkolaa ja Ralf Ramm-Schmidtia palkka-aineistojen käyttöön liittyvästä avusta sekä Jarkko Turusta (EKP) hyödyllisistä kommentteista.

markkinoilla on aikaisemmin pohjautunut etupäässä aggregaattitason aikasarja-aineistoihin (esim. Pehkonen 1991 ja Pohjola 1998), joiden avulla ei ole mahdollista tehdä päätelmiä palkkojen joustavuudesta yksilötasolla. Yksilötason aineistojen avulla on tehty Suomessa muutamia tutkimuksia, mutta palkkojen joustavuutta Suomessa ei ole laajasti verrattu muihin maihin. Vartiainen (2000) tarkastelee tutkimuksessaan tuntipalkkaisten teollisuustyöntekijöiden palkkojen joustavuutta Suomessa. Tulosten mukaan nimellispalkkojen alennukset ovat olleet tavallisia Suomen teollisuudessa erityisesti 1990-luvun alun laman aikana. Snellman (2004) osoittaa puolestaan palkanalennusten keskittyvän tiettyihin yrityksiin Suomen teollisuudessa.

Palkkojen jäykkyydelle on olemassa lukuisia taustatekijöitä. Monissa Euroopan maissa instituutiot ja työmarkkinoita sitova lainsäädäntö voivat aiheuttaa jäykkyyksiä yksilöiden palkkojen sopeutumiseen. Palkkojen alentamista ei yleisesti pidetä myöskään reiluna (Solow 1990). Se johtaisi työntekijöiden motivaation heikkenemiseen ja saattaisi sitä kautta aiheuttaa työn tuotavuuden murenemistä. Tehokkuuspalkkateorian mukaan työntekijän reaali-palkan alentamisella olisi samankaltaisia vaikutuksia.

Palkkojen nimelliselle jäykkyydelle on esitetty institutionaalisten rajoitteiden ja reiluusargumentin lisäksi useita muitakin teoreettisia perusteluja (Bewley 2002 ja Holden 2004). Pitkäksi ajaksi kiinnitetyt nimelliset palkkasopimukset tukevat osaltaan työntekijöiden ja työnantajien välistä pitkän aikavälin yhteistyötä, joka tuottaa kannusteita investointeihin (Malcomson 1997). Implisiittisten sopimusten teoriassa korostetaan puolestaan sitä, että jäykkä nimellispalkka antaa työntekijälle eräänlaisen vakuutusturvan tulo-tason vaihtelua vastaan (Rosen 1985). Yritysten omistajilla on yleensä huomattavasti paremmat mahdollisuudet

riskien hajauttamiseen kuin työntekijöillä. Tavallisten palkansajien tulovirta koostuu sitä vastoin yleensä ainoastaan yhden työnantajan maksamasta palkasta. Tämän vuoksi päädytään sopimukseen, jossa työntekijän nimellispalkka on jäykkä, eikä se reagoi herkästi talouden tilassa tapahtuviin muutoksiin.

Tässä artikkelissa esiteltävän tutkimuksen tavoitteena on luonnehtia palkkojen joustavuutta Suomessa käyttäen teollisuutta ja palvelualoja kuvaavia yksilötason aineistoja vuosilta 1985–2001.³ Päätelmät palkkojen joustavuudesta pohjautuvat yksilötason palkanmuutosten jakaumaan. Tulokset osoittavat palkkojen olevan Suomessa varsin jäykkä, mutta tässä artikkelissa ei oteta kantaa siihen, tulisiko palkkojen olla nykyistä joustavampia.

Palkkojen joustavuuden tutkimisesta ja käytetyistä aineistoista

Tässä artikkelissa esiteltävät, Suomea koskevat empiiriset tulokset ovat osa laajaa kansainvälistä tutkimushanketta (International Wage Flexibility Project), jonka tavoitteena on tarkastella sekä nimellisten että reaali-palkkojen

kojen sopeutumista Euroopassa ja Yhdysvalloissa mahdollisimman vertailukelpoisilla yksilötason aineistoilla sekä yhtenäisillä tutkimusmenetelmillä.⁴ Tutkimushankkeen tärkein tavoite on ollut selvittää palkkajäykkyyden luonnetta ja esiintymistä eri maissa ja eri aikoina tarkastelemalla yksilötason palkanmuutosten jakaumaa. Eri maista peräisin olevat aineistot sisältävät tietoja yli 27 miljoonan työntekijän palkkojen muutoksista.

Lähtökohtana tarkasteluille on palkkajäykkyyden eri muotojen määrittely ja niiden vaikutukset palkanmuutosten jakaumaan, joita ovat (vrt. kuvio 1):

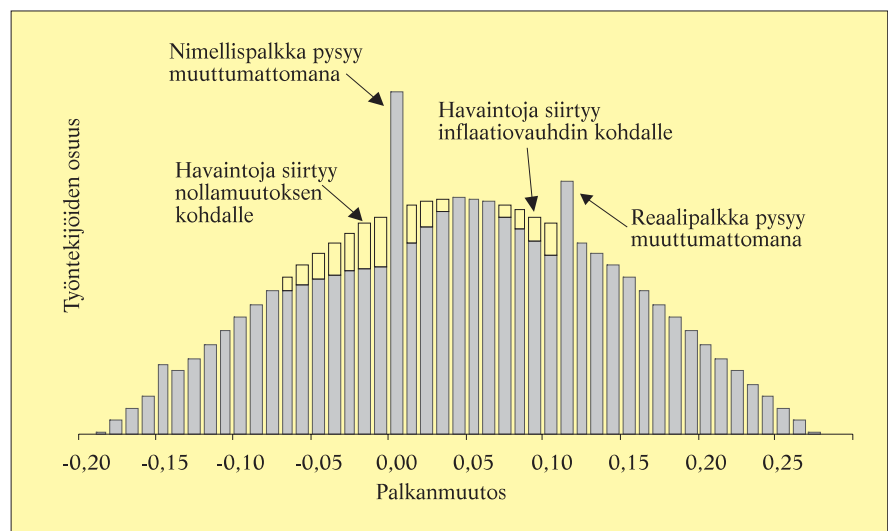
A. Nimellispalkkajäykkyys alaspäin

Nimellispalkka on jäykkä alaspäin, jos se pysyy ennallaan silloin kun se laskee ilman jäykkyyden olemassaoloa. Nimellispalkkojen jäykkyyden seurauksena palkkojen muutoksen jakaumas-

³ Teollisuuden palkka-aineistot ovat vuosilta 1985–2000 ja yksityisten palvelualojen aineisto puolestaan vuosilta 1990–2001. Tutkimuksessa ei tarkastella lainkaan julkisen sektorin (valtio ja kunnat) palkkojen joustavuutta.

⁴ Projektia vetävät William T. Dickens (Brookings Institution, Washington) ja Erica L. Groshen (Federal Reserve Bank of New York). Projektin tuloksia kootaan vuoden 2006 lopussa julkaistavaan teokseen.

Kuvio 1. Nimellis- ja reaali-palkkajäykkyyden havainnollistus työntekijöiden palkanmuutosten jakaumalla.

² Kramarz (2001) ja Holden (2004) tarjoavat katsauksia aiheeseen.

sa on havaittavissa keskittymistä ("piikki") nollan kohdalle ja vähemmän havaittoja nollan alapuolella verrattuna vastaavaan symmetriseen jakaumaan.

B. Reaalipalkkajäykkyys alaspäin

Reaalipalkan jäykkyys merkitsee vastaavasti sitä, että se ei laske vaan pysyy ennallaan jäykkyyden johdosta. Tämä ilmenee siten, että palkkojen muutoksen jakaumassa on havaittavissa piikki odotetun inflaatiiovauhdin kohdalla, koska osa inflaatiiovauhtia pienemmistä palkan muutoksista nousee inflaatiiovauhdin kohdalle, kun reaalipalkan lasku ei toteudu. Palkkoista sovitaan tyypillisesti etukäteen jollekin ajanjaksolle, joten palkanmuutos perustuu odotettuun inflaatioon.

C. Sopimuspalkkajäykkyys

Sitovien ja kattavien palkkasopimusten myötä palkkojen muutoksen jakaumassa on havaittavissa keskittymistä voimassaolevan sopimuskorotuksen kohdalle.

D. Muutuskustannusjäykkyys

Palkkojen muuttamiseen liittyvien neuvottelukustannusten johdosta pieniä palkan muutoksia myöskään ylöspäin ei toteuteta.

Altonji ja Devereux (1999) sekä Dickens (2004) ovat esittäneet menetelmiä, joiden avulla voidaan estimoida palkanmuutosten toteutuneen jakauman perusteella palkkajäykkyyttä kuvaavia mittoja. Malleissa muodostetaan aluksi yritysten haluama palkanmuutosten jakauma, johon sitten verrataan työmarkkinoilla toteutunutta palkanmuutosten jakaumaa. Lähtökohtana on, että yritysten haluama palkanmuutosten jakauma noudattaisi tiettyjä säännönmukaisia piirteitä ilman palkkajäykkyyksiä. Palkanmuutosten jakauma olisi esimerkiksi symmetrinen nollan ympärillä, koska yritykset kohtaavat erilaisia häiriöitä toimintaympäristössään, jotka muuttavat niiden kannattavuutta ja siihen liittyvää tarvetta sopeuttaa työntekijöiden palkkatasoa.

Tällaisten yrityskohtaisten häiriöiden kokoaminen koko kansantalouden tasolle tuottaa palkanmuutosten jakauksen, joka noudattaa säännönmukaisia piirteitä. Jos yritysten haluama palkanmuutosten jakauma poikkeaa työmarkkinoilla toteutuneesta palkanmuutosten jakaumasta, niin on olemassa nimellisiä ja/tai reaalisia jäykkyyksiä, jotka rajoittavat palkkojen muuttamista yksilötasolla ja samalla vaikeuttavat työmarkkinoiden sopeutumista häiriöihin.

Esimerkiksi talouden ajautuessa taantumaan yleinen kahden prosentin reaalipalkan alennus ei ole välttämättä riittävää sopeutumista, koska yritysten tilanteet ovat pohjimmiltaan erilaisia. Osa niistä tarvitsisi suuremman palkan laskun, mutta osalla on mahdollisuus nostaa palkkoja huonoinakin aikoina. Vastaavasti eri ammateissa palkkojen sopeuttamistarve voi olla erilainen. Tämän vuoksi yritysten haluamat palkanmuutokset eri henkilöille vaihtelevat muodostaen suhdanteista riippuen laajemman tai suppeamman jakauman. Makrotaloudellisissa tutki-

muksissa keskitytään sitä vastoin ainoastaan keskimääräisiin vaikutuksiin. Tällöin ei pystytä erottamaan palkan korotusten yleisen tason (palkanmuutosten jakauman sijainti) ja palkkajäykkyyden (palkanmuutosten jakauman muoto) vaikutuksia toteutuneeseen palkanmuutosten keskiarvoon.

Yksinkertainen yksilötason aineistosta laskettava mittari palkkojen joustavuudelle alaspäin on niiden työntekijöiden osuus, joiden palkka on laskenut edellisestä vuodesta. Suomessa nimellispalkkojen laskuja näyttäisi olevan enemmän teollisuuden tuntipalkkaisilla työntekijöillä kuin teollisuuden kuukausipalkkaisilla toimihenkilöillä tai yksityisten palvelualojen työntekijöillä (taulukko 1). Reaalipalkan laskuja on puolestaan ollut kaikilla sektoreilla joi- nakin vuosina paljon, erityisesti 1990-luvun lamavuosina.⁵ Palkanlaskujen yleisyyden avulla ei ole kuitenkaan mahdollista tehdä luotettavia päätelmiä palkkojen joustavuudesta yksilötasolla, koska tällöin ei kiinnitetä riittävästi huomiota palkanmuutosten suuruuteen. Palkan laskuja voi olla vähän

⁵ Näinä vuosina reaalipalkan laskun kokeneiden keskimääräinen palkan alennus oli 1,9–4,0 % riippuen vuodesta ja sektorista.

Artikkelin kirjoittajien työ kansainvälisessä vertailututkimuksessa osoittaa, että Suomessa palkat ja erityisesti reaalipalkat ovat hyvin jäykkiä.

Taulukko 1. Nimellis- ja reaalipalkkojen alennukset Suomessa 1990-luvulla (osuuksina työntekijöistä, jotka ovat olleet samassa yrityksessä ja ammatissa kahtena peräkkäisenä vuotena).

	Nimellispalkka			Reaalipalkka		
	Teollisuus (työntekijät) Tuntipalkka	Teollisuus (toimihenkilöt) Kuukausipalkka	Palvelut Kuukausipalkka	Teollisuus (työntekijät) Tuntipalkka	Teollisuus (toimihenkilöt) Kuukausipalkka	Palvelut Kuukausipalkka
1991	16,9	2,0	2,4	60,1	47,8	20,8
1992	36,4	2,7	5,4	69,5	87,2	81,5
1993	20,6	5,4	3,9	57,8	74,4	83,1
1994	8,4	1,4	4,7	11,8	14,5	69,8
1995	5,0	1,2	2,7	6,5	2,3	4,2
1996	10,4	3,3	2,8	12,3	4,8	4,0
1997	23,3	2,7	4,8	48,2	61,3	74,3
1998	11,4	1,3	3,4	18,7	6,4	5,7
1999	11,4	3,5	3,9	17,5	7,6	6,1
2000	6,8	1,6	3,4	33,7	34,9	38,6

Kuva: Erkki Karén

Seppo Laaksonen, Petri Böckerman ja Jari Vainiomäki ovat osallistuneet laajaan kansainväliseen tutkimushankkeeseen (International Wage Flexibility Project), jonka tavoitteena on tarkastella sekä nimellisten että reaaliisten palkkojen sopeutumista Euroopassa ja Yhdysvalloissa.

palkkojen jäykkyyden johdosta tai siksi että hyvän taloudellisen tilanteen johdosta niihin ei ole tarvetta. Tarkasteltaessa palkanlaskujen yleisyyttä ei myöskään huomioida mittausvirhettä palkoissa ja reaali-palkan laskut perustuvat toteutuneeseen inflaatioon odotetun sijasta. Lisäksi nimellisen ja reaali-palkan jäykkyyden erottelu ei ole selkeä, koska osa nimellispalkan laskuista puuttuu reaali-palkan jäykkyyden johdosta.

Tutkimuksessa käytettiin Teollisuuden ja työnantajain keskusliiton (TT) ja Palvelutyönantajien (PT) palkkatilastoaineistoja yksilötasolla. Teollisuuden tuntipalkkaisten työntekijöiden palkkakäsite on aikatyön tuntipalkka. Teollisuuden toimihenkilöiden ja palvelualan työntekijöiden kohdalla käytetty palkkakäsite on peruskuukausipalkka. Lisäksi on vaadittu, että säännöllinen viikkotyöaika ei saa muuttua kahden peräkkäisen vuoden välillä, jotta kuukausipalkan vaihtelu ei aiheutuisi työajan muutoksista. Palkanmuutosten jakaumaa tarkastellaan rajoit-

tumalla työntekijöihin, jotka työskentelevät kahtena peräkkäisenä vuotena samassa yrityksessä ja ammatissa. Yksilöiden palkkojen muutokselle ei ole tavallisesti rajoitteita tilanteessa, jossa työntekijä vaihtaa ammattia ja/tai työnantajaa. Palkkajäykkyydellä viitataan yleensä tietyn suuruiseen työ-määrään liittyvän peruspalkan joustamattomuuteen henkilön pysyessä samassa työtehtävässä (eli samassa yrityksessä ja ammatissa).

Kvantitatiivisia arvioita palkkojen jäykkyydestä Suomessa

Palkkojen joustavuudesta voidaan esittää kvantitatiivinen arvio estimoimalla palkanmuutoksen jakaumasta mittoja, jotka kuvastavat nimellisten ja reaali-palkan jäykkyyksien esiintymistä palkanmuutoksessa. Yritysten haluama palkanmuutosten jakauma on estimoitu kustakin käytetystä aineistosta erikseen jokaiselle vuodelle. Vertaamalla toteutunutta ja yritysten haluamaa pal-

kanmuutosten jakaumaa voidaan laskea palkkajäykkyyden yleisyyttä kuvaavat mitat.⁶

Inflaatio oli Suomessa lähellä nollaa, vaikkakin positiivinen, useina 1990-luvun vuosina. Tällöin palkkojen reaali-palkan ja nimellisen jäykkyyden erottaminen toisistaan hankaloituu, koska molemmat vaikuttavat lähes samaan kohtaan palkkojen muutoksen jakaumassa. Toisaalta eron tekeminen ei ole tässä tilanteessa niin oleellista, koska molempien jäykkyyksien vaikutus reaali-palkkaan on sama.

Malleista saatuja keskeisimpiä tuloksia on kiteytetty taulukoihin 2 ja 3. Raportoimme tulokset useamman vuoden keskiarvoina, koska mitoissa on suurta heilahtelua vuodesta toiseen. Käytämme kolmea periodia: 1986–1990, 1991–1993/1992–1994 ja 1994/1995–. Taulukossa 2 on esitetty tulokset nimellispalkan jäykkyyden osalta. Tulosten valossa nimellinen jäykkyys oli korkeimmalla tasollaan lamavuosina 1991–1993/1992–1994, jolloin tehtiin nollakorotuksia maltillisten tulopoliittisten ratkaisujen yhteydessä. Tämän lisäksi nimellinen jäykkyys oli suurta vuonna 1997, jolloin palkankorotuksia lykättiin. Nimelliset jäykkyydet ovat tulosten valossa yleisimpiä palvelu-aloilla. Teollisuuden tuntipalkkaisten työntekijöiden palkat ovat nimellisesti joustavia. Vastaavasti reaali-palkan jäykkyydet ovat olleet vähäisimpiä vuosina 1991–1993/1992–1994 (taulukko 3). Reaali-palkan jäykkyydet ovat olleet pienimpiä palvelu-

⁶ Dickens (2004) esittää yksityiskohtaisen kuvauksen projektissa käytetyistä menetelmistä. Menetelmä perustuu oletukseen halutun palkanmuutosten jakauman muodosta sekä sen määrittelyyn kuinka eri jäykkyyden muodot vaikuttavat havaittuun palkanmuutosten jakaumaan. Tilastollisen mallin avulla on mahdollista estimoida sekä haluttu jakauma että palkkajäykkyyksiä kuvaavat mitat. Keskeinen osa kansainvälisen projektin menetelmiä on ollut mittausvirheen vaikutuksen poistaminen tuloksista. Teollisuuden tuntipalkkaisten työntekijöiden aineistossa on käytetty menetelmien valossa mittausvirhettä selvästi enemmän kuin muilla sektoreilla.

Taulukko 2. Nimellisjäykkyyden suuruus eri sektoreilla (keskiarvoja useammilta vuosilta).

	Teollisuus (työntekijät)	Teollisuus (toimihenkilöt)	Palvelut
1986–1990	0,00	0,11	..
1991–1993 (1992–1994)	0,00	0,52	0,89
1994– (1995–)	0,00	0,18	0,14

Huomautuksia: Palvelualojen keskiarvot ovat vuosilta 1992–1994 ja 1995–2001. Taulukossa olevat luvut ilmoittavat niiden työntekijöiden osuuden, joiden palkan sopeutumista ko. jäykkyys rajoittaa laskettuna osuutena niistä työntekijöistä, joihin kyseinen jäykkyys voisi vaikuttaa, eikä kaikista työntekijöistä.

Taulukko 3. Reaalijäykkyyden suuruus eri sektoreilla (keskiarvoja useammilta vuosilta).

	Teollisuus (työntekijät)	Teollisuus (toimihenkilöt)	Palvelut
1986–1990	0,80	0,45	..
1991–1993 (1992–1994)	0,40	0,07	0,16
1994– (1995–)	0,80	0,58	0,67

Huomautuksia: Palvelualojen keskiarvot ovat vuosilta 1992–1994 ja 1995–2001. Taulukossa olevat luvut ilmoittavat niiden työntekijöiden osuuden, joiden palkan sopeutumista ko. jäykkyys rajoittaa laskettuna osuutena niistä työntekijöistä, joihin kyseinen jäykkyys voisi vaikuttaa, eikä kaikista työntekijöistä.

aloilla ja teollisuuden toimihenkilöillä. Reaalijäykkyyksien taso on ollut korkeimmillaan vuosina 1994/1995– ja 1986–1990 teollisuuden tuntipalkkaisuilla työntekijöillä.

Selitimme nimellisen ja reaalisen jäykkyyden esiintymistä työttömyysasteen ja BKT:n muutoksella. Tulosten valossa näyttäisi siltä, että nimellisjäykkyydet ovat yleisempiä ja reaalijäykkyydet vastaavasti vähäisempiä taloudellisten taantumien aikana. Tämä viittaisi siihen, että reaalipalkan sopeutumismahdollisuudet paranivat lama-aikana, mutta nimellisjäykkyydestä muodostui viime kädessä rajoite sopeutumiselle. Tuloksiin tältä osin on syytä suhtautua varauksella, koska havaintoja ei ole kovinkaan monelta vuodelta, ja lisäksi nimellisen ja reaalisen jäykkyyden erottaminen toisistaan on ongelmallista matalan inflaation aikana.⁷ Tarkasteltaessa jäykkyyksimittojen kehittymistä ajassa on kuitenkin vaikeata väittää,

että yksilötason palkat olisivat Suomessa pysyvästi muuttuneet joustavamiksi 1990-luvun kuluessa, vaikka työttömyys on pysytellyt korkealla tasolla.

Suomalaisten palkkojen joustavuus kansainvälisessä vertailussa

Palkkojen joustavuuden eroista maiden välillä on esitetty erilaisia näkemyksiä. Suositun näkemyksen mukaan palkat ovat joustavia Yhdysvalloissa ja jäykkiä Euroopassa. Blanchflower ja Oswald (1995, 2005) väittävät sitä vastoin, ettei maiden välillä ole lainkaan eroja työmarkkinoiden joustavuudessa eli reaalipalkat laskevat kaikissa maissa suurin piirtein saman verran

⁷ Lamavuosina 1991–1995 inflaatio oli kuitenkin vielä 2–4%.

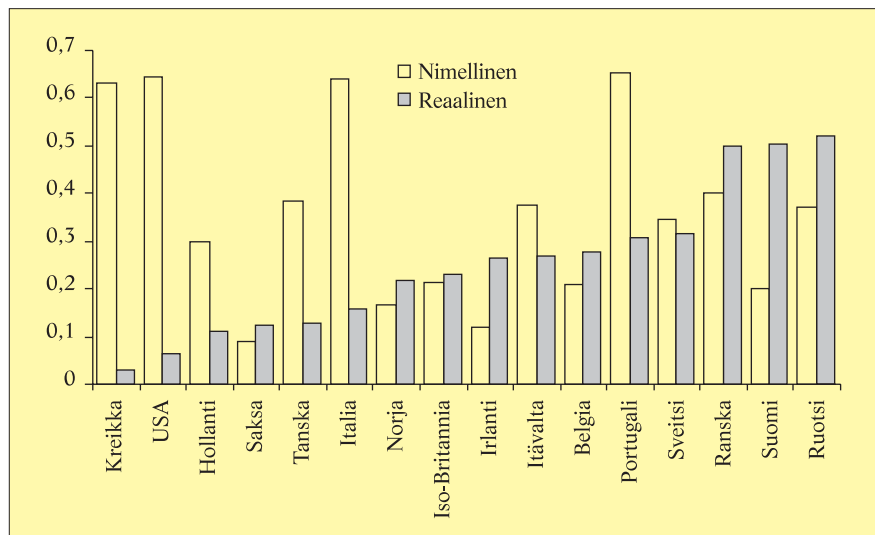
työttömyyden noustessa.⁸ Palkkojen joustavuutta eri maissa vertaileva projekti tuottaa toisenlaisen päätelmän. Dickens ym. (2006) osoittavat, että kansantalouksien välillä on tilastollisesti merkitseviä eroja yksilöiden palkkojen joustavuudessa.

Kansainvälisen vertailun perusteella kaikissa maissa on jonkin verran joko nimellistä tai reaalista jäykkyyttä tai molempia (kuvio 2). Verrattaessa joustavuutta Suomessa muihin Euroopan maihin palkat ovat meillä varsin jäykkiä. Jos nimellinen ja reaalinen jäykkyys lasketaan yhteen, niin havaitaan, että tällä tavalla mitattu kokonaisjäykkyys on Suomessa (0.70) Portugalin (0.96), Ranskan (0.90), Ruotsin (0.89) ja Italian (0.80) jälkeen korkeimmalla tasolla Euroopassa. Yksilötason palkat näyttäisivät Suomessa olevan tuntuvasti jäykempiä kuin esimerkiksi Norjassa tai Saksassa. Suomessa palkat ovat erityisesti reaalisesti erittäin jäykkiä. Ruotsin ja Ranskan rinnalla Suomi sijoittuu kärkikolmikkoon arvioitaessa työmarkkinoiden joustamattomuutta yksilötason palkkojen reaalilla jäykkyydellä. Esimerkiksi Itävallassa palkat ovat reaalisesti vähemmän jäykkiä kuin Suomessa, vaikka myös siellä on keskitetty työmarkkinajärjestelmä.

Yhdysvalloissa yksilötason palkat ovat nimellisesti jäykkiä, mutta sitä vastoin reaalisesti joustavia verrattuna useimpiin Euroopan maihin (ml. Suomi). Yhdysvalloissa nimellisen jäykkyyden perustana pidetään sitä, että siellä aiemmin sovitut työehdot pätevät, ellei muusta erityisesti sovita. Euroopassa työntekijöiden ja työnantajien välisiä neuvotteluja käydään säännöllisemmältä pohjalta lähtökohtana nimellisen ja reaaliansioiden jonkin asteinen nousu ja palkan alennukset vaatisivat osapuolten yhteisymmärryksen (Holden 2004). Reaalisen joustavuuden ansiosta Yhdysvaltojen työmarkkinat sopeutu-

⁸ Pekkarinen (2001) on estimoinut palkkakäyrän suomalaisella aineistolla. Tulokset ovat hyvin lähellä muista maista saatuja tuloksia.

Kuvio 2. Palkkojen nimellinen ja reaalin jäykkyys Euroopassa ja Yhdysvalloissa. Luvut ovat keskiarvoja useammilta vuosilta. Suomea koskevat arviot ovat keskiarvoja kaikkien kolmen aineiston perusteella lasketuista jäykkyyksimitoista.

Lähde: Dickens ym. (2006).

vat nopeammin muutoksiin yritysten toimintaympäristössä. Dickens ym. (2006) osoittavat, että palkkojen nimellistä ja reaalia jäykkyyttä kuvaavilla tunnusluvuilla on positiivinen yhteys korkeaan työttömyyteen. Jäykkyydet ovat toisin sanoen yleisempiä korkean työttömyyden maissa. Palkanmuutosten reaaliset jäykkyydet näyttäisivät olevan yleisempiä myös sellaisissa maissa, joissa on korkea palkansaajien ammatillinen järjestäytymisaste tai sopimusten kattavuus.

Johtopäätöksiä

Tässä artikkelissa tarkastellaan palkkojen nimellistä ja reaalia jäykkyyttä alaspäin Suomessa käyttäen yksilötason aineistoja työntekijöiden ja toimihenkilöiden palkoista vuosilta 1985–2001. Palkoissa oli 1990-luvulla joustavuutta makrotaloudellisessa mielessä. Erityisesti 1990-luvun alun ankaran laman aikana reaali-palkkojen jäykkyys alaspäin heikkeni ja suuri osa työntekijöistä koki reaali-palkan alenemisen. Yksilötason palkanmuutosten perusteella palkat ovat kuitenkin Suo-

messa kiistatta jäykkiä alaspäin. Kansainvälisen vertailun valossa Suomi kuuluu korkean jäykkyyden maihin eurooppalaisittainkin tarkasteltuna. Lamavuosien jälkeen palkkojen reaali-jäykkyys on palannut takaisin korkealle tasolle, vaikka työttömyys on pysynyt korkeana. ■

KIRJALLISUUS

- Altonji, J.G. & Devereux, P.J. (1999), The extent and consequences of downward nominal wage rigidity, NBER Working Paper No. 7236.
- Bewley, T. (2002), Fairness, reciprocity, and wage rigidity, Cowles Foundation Discussion Paper No. 1382.
- Blanchflower, D.G. & Oswald, A. (1995), The Wage Curve, Cambridge, MA: MIT Press.
- Blanchflower, D.G. & Oswald, A. (2005), Wage curve reloaded, NBER Working Paper No. 11338.
- Dickens, W.T. (2004), Estimating wage rigidity for the International Wage Flexibility Project, julkaisematon.
- Dickens, W.T. & Lorenz, G. & Groshen, E.L. & Holden, S. & Messina, J. & Schweitzer, M.E. & Turunen, J. & Ward-

Warmendinger, M. (2006), The interaction of labor markets and inflation: Analysis of micro data from the International Wage Flexibility Project, Journal of Economic Perspectives, ilmestyy.

Holden, S. (2004), Wage formation under low inflation, teoksessa Piekola, H. & Snellman, K. (toim.): Collective Bargaining and Wage Formation. Performance and Challenges, Heidelberg: Physica-Verlag, 38–56.

Kramarz, F. (2001), Rigid wages: What have we learned from microeconomic studies?, teoksessa Drèze, J. (toim.): Advances in Macroeconomic Theory, Oxford: Oxford University Press, 194–216.

Malcomson, J.M. (1997), Contracts, hold-up, and labor markets, Journal of Economic Literature, 35, 1916–1957.

Pehkonen, J. (1991), Empiiriset palkkayhtälöt – tuloksia 1980-luvun tutkimuksista, Kansantaloudellinen aikakauskirja, 87, 426–444.

Pekkarinen, T. (2001), The wage curve: Evidence from the Finnish metal industry panel data, Finnish Economic Papers, 14, 51–60.

Pohjola, M. (1998) (toim.), Suomalainen työttömyys, Helsinki: Taloustieto Oy.

Snellman, K. (2004), The structure of pay changes at the local level, Palkansaajien tutkimuslaitos, Työpapereita No. 199

Solow, R.M. (1990), The Labor Market as a Social Institution, Oxford: Basil Blackwell.

Rosen, S. (1985), Implicit contracts: A survey, Journal of Economic Literature, 23, 1144–1175.

Vartiainen, J. (2000), Suomen teollisuuden työntekijöiden palkkarakenne ja työurat paneeliaineiston valossa, Palkansaajien tutkimuslaitos, Tutkimuksia No. 78.